

FINANCE, BANKING, INSURANCE AND THE STOCK MARKET

ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА, СТРАХУВАННЯ ТА ФОНДОВИЙ РИНОК

УДК 336.71

ФУНКЦІОНУВАННЯ БАНКІВ З ІНОЗЕМНИМ КАПІТАЛОМ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Ірина Тяжкороб; Роман Циганчук; Тарас Циганчук

*Львівський національний університет імені Івана Франка,
Львів, Україна*

Резюме. Досліджено сучасні особливості функціонування банків з іноземним капіталом з точки зору забезпечення фінансової безпеки України. Встановлено, що банки з іноземним капіталом відіграють важливу роль у розвитку фінансового сектора країни: у 2019–2023 рр. вони формували понад чверть обсягу чистих активів, зобов'язань та чистого прибутку вітчизняної банківської системи. Водночас за результатами аналізу тенденцій зміни питомих показників інфраструктури, чистих активів, зобов'язань та прибутку зафіксовано скорочення присутності банків з іноземним капіталом на українському фінансовому ринку внаслідок загострення геополітичної ситуації в країні. Відзначено спадний характер темпів зростання обсягів кредитування банками з іноземним капіталом фізичних та юридичних осіб. При цьому підкреслено, що менш стрімке падіння обсягів кредитування суб'єктів господарювання порівняно із кредитуванням фізичних осіб зумовлено низкою стимулюючих заходів з боку Уряду та Національного банку України щодо активнішої участі банків у програмах кредитування реального сектора економіки. Зазначено також про зміну пріоритетів у діяльності банків з іноземним капіталом у бік інвестиційного напрямку. Виявлено на основі аналізу динаміки частки обсягу іноземного капіталу у статутному капіталі банків України зниження рівня концентрації іноземного банківського капіталу в національній фінансовій системі майже у чотири рази. Зроблено висновки про ймовірність виникнення додаткового фінансового ризику та загрози погіршення економічної ситуації в країні внаслідок зменшення каналів доступу до іноземних інвестицій. У цьому зв'язку запропоновано підвищити конкурентоспроможність вітчизняних банків шляхом активного впровадження принципів сталого розвитку. Акцентовано увагу, що для реалізації ESG підходів виникає необхідність відповідного удосконалення організаційної культури банків, налагодження ними ефективної взаємодії з суспільством та державними органами влади. Зазначено, що високі позиції у рейтингах банків з іноземним капіталом підтверджують можливість формування позитивного репутаційного впливу на основі ефективного управління ESG-ризиками банківської діяльності, що сприяє підвищенню обсягів активів і прибутку банків.

Ключові слова: економічна безпека, фінансова безпека, банки з іноземним капіталом, ризик, сталий розвиток.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.03.082

Отримано 16.02.2024

UDC 336.71

FUNCTIONING OF BANKS WITH FOREIGN CAPITAL IN THE CONTEXT OF ENSURING THE FINANCIAL SECURITY OF UKRAINE

Iryna Tiazhkorob; Roman Tsyhanchuk; Taras Tsyhanchuk

Ivan Franko National University of Lviv, Lviv, Ukraine

Summary. The article examines modern features of the functioning of banks with foreign capital from the point of view of ensuring the financial security of Ukraine. It was established that banks with foreign capital play an important role in the development of the country's financial sector: in 2019–2023, they formed more than a quarter of the volume of net assets, liabilities and net profit of the domestic banking system. At the same time, according to the results of the analysis of the trends of changes in the specific indicators of infrastructure, net assets, liabilities and profit, a reduction in the presence of banks with foreign capital in the Ukrainian financial market was recorded due to the worsening of the geopolitical situation in the country. The declining nature of the rate of growth of lending by banks with foreign capital to individuals and legal entities was noted. At the same time, it was emphasized that the less rapid fall in the volume of lending to business entities compared to lending to individuals is due to several stimulating measures by the Government and the National Bank of Ukraine regarding the more active participation of banks in lending programs of the real sector of the economy. The change of priorities in the activity of banks with foreign capital towards the investment direction is also noted. Based on the analysis of the dynamics of the share of foreign capital in the authorized capital of Ukrainian banks, it was revealed that the level of concentration of foreign banking capital in the national financial system has decreased by almost four times. Conclusions were made about the probability of additional financial risk and the threat of deterioration of the economic situation in the country due to the reduction of access channels to foreign investments. In this regard, it is proposed to increase the competitiveness of domestic banks by actively implementing the principles of sustainable development. It is emphasized that for the implementation of ESG approaches, there is a need to improve the organizational culture of banks, to establish effective interaction with society and state authorities. It is noted that the high positions in the ratings of banks with foreign capital confirm the possibility of forming a positive reputational impact based on the effective management of ESG risks of banking activity, which contributes to increasing the volume of assets and profits of banks.

Key words: economic security, financial security, banks with foreign capital, risk, sustainable development.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2024.03.082

Received 16.02.2024

Постановка проблеми. Економічна безпека України визначається розвинутою фінансовою системою. При цьому невід’ємним елементом розвитку фінансової системи є наявність іноземного капіталу. Особливо гостро це відчутно в умовах дефіциту власних фінансових ресурсів. Іноземні інвестори не тільки вкладають в економіку країни власні кошти та привносять зарубіжний передовий досвід ведення банківського бізнесу, а й сприяють налагодженню взаємовигідних відносин із зарубіжними країнами, зростанню прозорості діяльності вітчизняних банків, інтеграції національної банківської системи у світовий фінансовий простір.

Водночас розширення сфери панування іноземного капіталу у банківській системі будь-якої країни супроводжується низкою ризиків як для самого банківського сектора, так і для економіки країни у цілому. Як правило, у діяльності банків з іноземним капіталом переважають власні цілі та інтереси, які можуть не співпадати із загальнонаціональними цілями економічного розвитку або не мати істотної позитивної дії на ефективність функціонування банківської системи країни. Зокрема, банки іноземних банківських груп в Україні дотримуються так званої стратегії «збирання вершків», яка полягає у переважаючому кредитуванні юридичних осіб – великих

компаній [1], на відміну кредитування малого та середнього бізнесу, а також фізичних осіб залишається недостатньо розвиненим.

Крім того, проблемним аспектом економічної безпеки України є й необхідність узгодження механізмів забезпечення економічної безпеки на макrorівні (державному), мезорівні (регіональному) та мікрорівні (суб'єкта господарювання). Наприклад, зростання залежності діяльності підприємств стратегічних галузей від надходжень іноземного капіталу або поява в певних регіонах банків іноземних фінансових груп може спричинити зниження економічної безпеки регіону внаслідок перетікання капіталу з економічно активного регіону чи регіону з ключовими для країни галузями на іноземний ринок капіталу [2, с. 534]. Відтак економіка регіону стає залежною не тільки від стану банківської системи країни, а й від коливань на міжнародних фінансових ринках.

Як наголошують українські економісти, втрата економічною системою своєї стійкості, що проявляється у порушенні пропорцій та дисбалансі між компонентами системи, призводить до її дестабілізації, навіть, до руйнування, тобто економіка переходить від безпечного стану до небезпечного [3, с. 18–20]. У цьому зв'язку, зазначимо, що надмірність іноземного капіталу в банківській сфері може призвести до втрати державного контролю над фінансовою системою, зниження рівня економічної безпеки та позбавлення економіки самодостатності й здатності до саморозвитку.

З огляду на багатозначність впливу іноземного капіталу на економічну безпеку держави, зокрема на її вагомий компонент – фінансову безпеку, визначення сучасних особливостей діяльності банків з іноземним капіталом в Україні є актуальним питанням, що потребує дослідження.

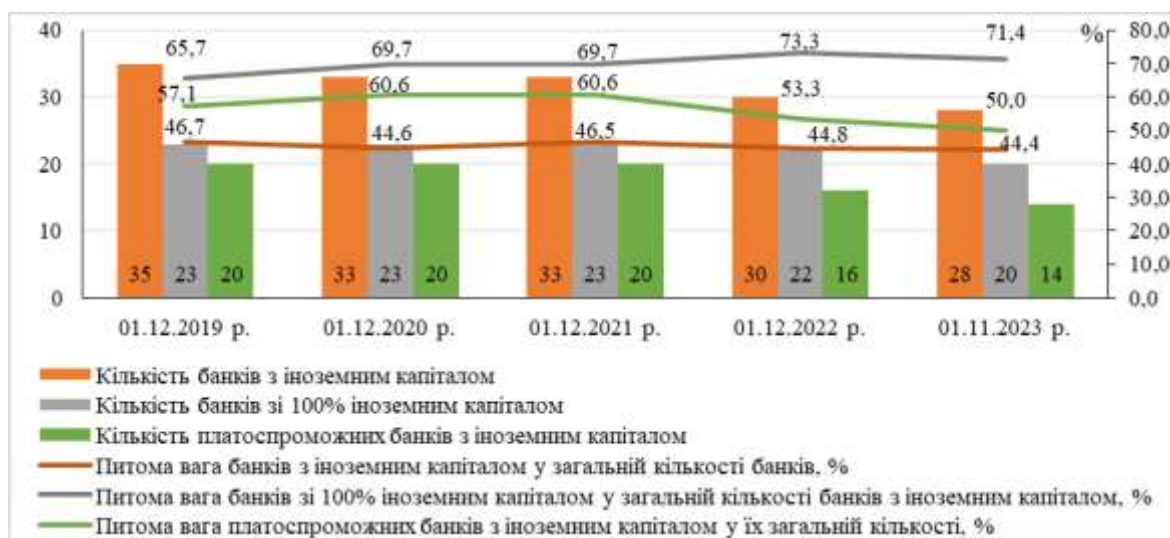
Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні та практичні аспекти діяльності банків з іноземним капіталом та їх роль у функціонуванні української банківської системи, формуванні фінансово-економічної безпеки держави є предметом постійних наукових досліджень вітчизняних вчених. Зокрема, у публікаціях останніх років висвітлено результати оцінювання впливу іноземного капіталу на стабільність банківської системи [1; 2; 9], визначено конкурентні переваги банків іноземних банківських груп в умовах невизначеності українського ринку банківських послуг [4], з'ясовано суперечності та перспективи інноваційного розвитку банків з іноземним капіталом для забезпечення зростання українського банківського сектора [5]. Водночас, реалії сьогодення вносять корективи у діяльність банків з іноземним капіталом, зміна обсягів та пріоритетів, у якій відображається на стабільності національної фінансової системи, безпеці її ефективного функціонування. Тому **метою дослідження** є охарактеризувати сучасні тенденції у розвитку банків з іноземним капіталом в Україні та з'ясувати їх роль у забезпеченні фінансової безпеки держави.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: оцінити в динаміці зміну абсолютних та питомих показників розвитку інфраструктури банків з іноземним капіталом, їх активних та пасивних операцій, рівень прибутковості та мікроекономічної ефективності банківської діяльності, а також окреслити можливі напрями дотримання фінансової безпеки у банківському секторі.

Методологічну основу роботи становлять методи та способи логічного, структурного, статистичного та графічного аналізу.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статистичних даних Національного банку України (НБУ) протягом 2019 р. – жовтня 2023 р. кількість банків з іноземним капіталом скоротилась на 7 банків, що становило 20%. Питома вага банків з іноземним капіталом у структурі банківської системи країни зменшилася на 2,3%. У тому числі кількість банків зі 100% іноземним капіталом за цей період зменшилася на 3 одиниці при одночасному збільшенні їх частки у загальній кількості банків з іноземним капіталом

майже на 6%. Показовим є скорочення у 2019–2022 рр. кількості платоспроможних банків на 2 одиниці, за 10 місяців 2023 р їх стало менше іще на 2 банки. Відтак на початок листопада 2023 р. частка платоспроможних банків, які були здатні погашати свої довготермінові зобов’язання, становила половину від усієї кількості банків з іноземним капіталом (рис. 1).

Рисунок 1. Динаміка кількості банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (10 місяців)

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [6; 7].

Слід зазначити, що протягом 2019–2023 рр. спостерігається суттєве зменшення частки іноземного капіталу в статутному капіталі банків країни у 3,8 раза (табл. 1). Згідно з наведеними у Методичних рекомендаціях щодо розрахунку рівня економічної безпеки України [8] параметрів можна зробити висновок про зміну рівня фінансової, зокрема банківської безпеки за вказаний період із задовільного стану на незадовільний. Тобто має місце виведення іноземного капіталу із банківського сектора України внаслідок зниження його привабливості.

Таблиця 1. Динаміка частки іноземного капіталу у статутному капіталі банків України в 2019–2023 рр.

Рік	Частка іноземного капіталу в статутному капіталі банків України, %	Параметри фінансової безпеки країни	
		Значення, %	Характеристика
2019	26,9	26–30	Задовільний
2020	27,3		
2021	23,5	20–25	Оптимальний
01.2023	14,3	>20	Незадовільний
12.2023	7,0		

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [8; 9; 10].

Кількісний аналіз показників інфраструктури банків з іноземним капіталом України у 2019 р. – другій половині 2023 р. показав, що у зазначеному періоді відбулося помітне зменшення їх значень (табл. 2).

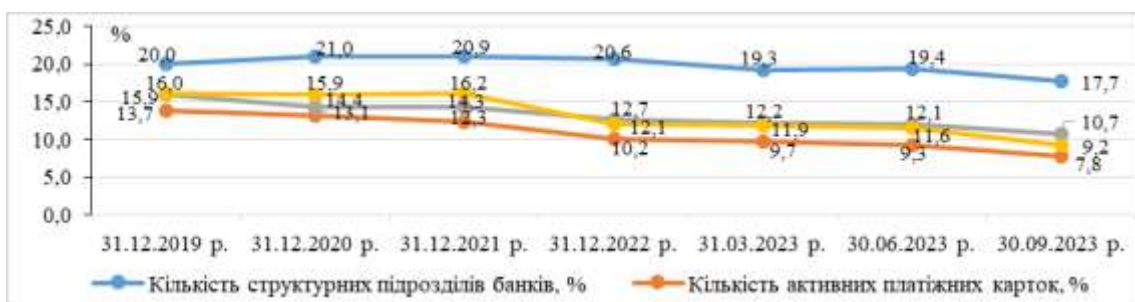
Таблиця 2. Динаміка показників інфраструктури банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (9 місяців)

Показник	31.12.2019 р.	31.12.2020 р.	31.12.2021 р.	31.12.2022 р.	31.03.2023 р.	30.06.2023 р.	30.09.2023 р.	Зміна показника у 2019–2022 рр., %
Кількість структурних підрозділів банків, тис. од.	1,6	1,5	1,4	1,1	1	1	0,9	-31,3
Кількість активних платіжних карток, млн од.	5,8	5,3	5,7	4,7	4,6	4,4	3,9	-19,0
Кількість банкоматів, тис.од.	5,7	5	4,8	3,6	3,5	3,5	3,1	-36,8
Кількість платіжних терміналів, тис. од.	55,9	61,4	71	44,6	44,6	46,8	40,3	-20,2

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7].

Більше, ніж на третину, зменшилася кількість банкоматів та кількість структурних підрозділів банків. За інформацією НБУ суттєвим є скорочення кількості структурних підрозділів банків у Києві, Дніпропетровській та Харківській областях. Зокрема, найбільше відділень закрити Укрсиббанк (-8), на відміну Райффайзен банк відкрив 5 відділень. Окрім того, протягом досліджуваного періоду однаковими темпами зменшилась кількість платіжних карток та кількість платіжних терміналів (на 19–20% відповідно). Отже, через військові події присутність банків з іноземним капіталом в українському банківському секторі поступово зменшується, в тому числі й шляхом перекласифікації банків з іноземним капіталом до групи державних (Сенс Банк у липні 2023 р. перекласифіковано з іноземного на державний банк).

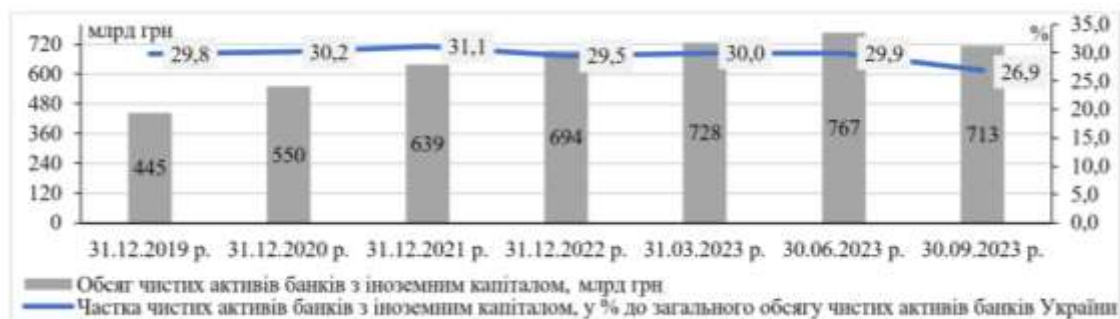
Аналізований період характеризується також спадаючим характером динаміки питомих показників інфраструктури банків з іноземним капіталом (рис. 2). Причиною такому становищу є релокація підприємств та переміщення населення зі східних та південних територій, переважно, у західну частину країни та закордон. Тобто в аналізованому періоді зменшилась кількість клієнтів фінансових установ і, відповідно, поступово зменшилася кількість структурних підрозділів банків у загальній їх кількості по країні на 2,3%; банкоматів – на 5,2%; платіжних терміналів – на 6,8% та активних платіжних карток – на 5,9%. Це підтверджує зроблені висновки щодо скорочення діяльності банків з іноземним капіталом в Україні.

Рисунок 2. Динаміка питомих показників інфраструктури банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (9 місяців), у % до загальної кількості банків

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7].

Динаміка обсягу чистих активів банків з іноземним капіталом свідчить про неухильне зростання показника впродовж 2019 р. – першої половини 2023 р. Зокрема,

зростання обсягів чистих активів банків у 2019–2022 рр. становило 249 млрд грн, або 1,8 рази. У першому півріччі 2023 р. чисті активи збільшились ще на 73 млрд. грн., або на 10,5%. Проте, у III кварталі 2023 р. відбулося їх зменшення на 54 млн грн, або на 7,0% у порівнянні з II кварталом 2023 р. (рис. 3).

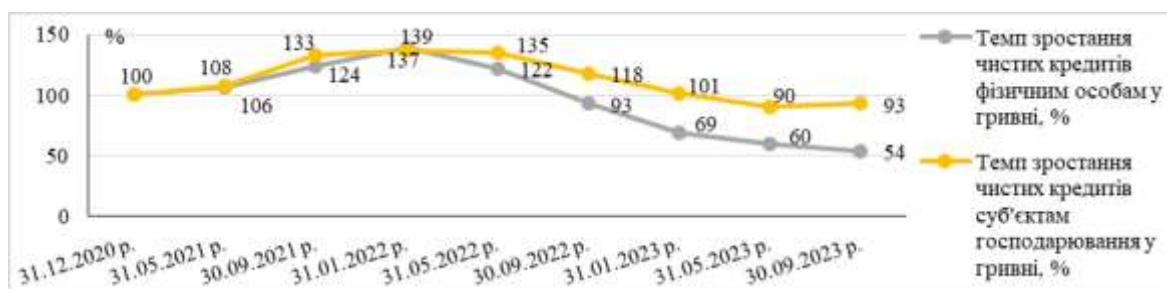

Рисунок 3. Динаміка чистих активів банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (9 місяців)

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7].

Варто відзначити, що, не дивлячись на перевищення обсягу чистих активів банків з іноземним капіталом в абсолютному вимірі на кінець 2022 р. та за 9 місяців 2023 р. порівняно із значенням довоєнного періоду, їх питома значення дещо зменшилося. Упродовж 2019–2021 рр. питома вага чистих активів банків з іноземним капіталом збільшувалася й становила майже третину від загальному обсязі чистих активів банків України. Починаючи з 2022 р., частка чистих активів вже мала загальну спадну тенденцію й на кінець III кварталу 2023 р. набула свого найнижчого значення у 26,9%.

Негативно на зростання чистих активів банків з іноземним капіталом вплинуло уповільнення темпів зростання чистих кредитів фізичним особам та суб'єктам господарювання у гривні у 2020 р. – III кварталі 2023 р. (рис. 4).

Рисунок 4. Темпи зростання чистих кредитів, наданих банками з іноземним капіталом в Україні у гривні у 2020 р. – 2023 р. (9 місяців), 2020 р.=100%

Джерело: побудовано авторами на основі [7].

Отже, у період 2020 р. – початок 2022 р. зростання обсягів кредитування відбувалося найвищими темпами: приріст чистих кредитів фізичним особам становив 39,0%, а суб'єктам господарювання – 37,0%. Починаючи з травня 2022 р., приріст чистих кредитів поступово зменшувався до кінця вересня 2023 р. Наприкінці третього кварталу 2022 р. кредитування населення країни набуло від'ємного значення (-7,0%) з подальшим його збільшенням (-31% станом на 01.2023 р.; -40% станом на 05.2023р.). У результаті

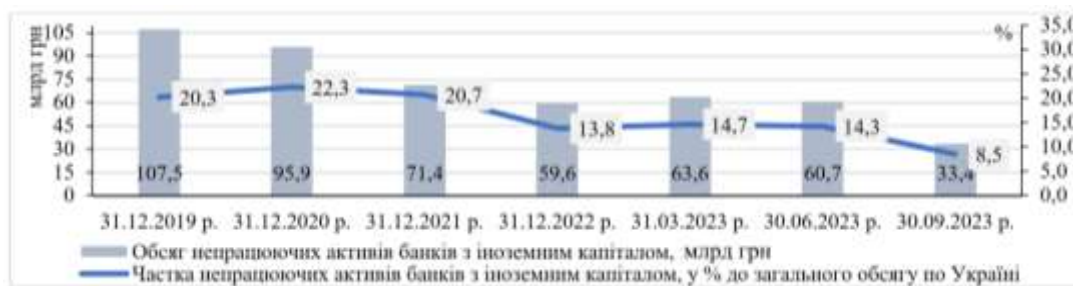

обсяги чистих кредитів фізичним особам на кінець III кварталу 2023 р. зменшилися майже удвічі відносно значення 2020 р.

На противагу негативні тенденції у кредитуванні суб'єктів господарювання спостерігаються, починаючи з середини II кварталу 2023 р. (приріст чистих кредитів становив -10,0%), та до кінця III кварталу вони дещо уповільнилися (приріст чистих кредитів становив -7,0%). Втримання темпів скорочення обсягів кредитування суб'єктів господарювання можна пояснити дієвістю низки стимулюючих заходів, реалізованих Урядом та НБУ щодо більшого залучення вільних коштів банків у розширення програм кредитування реального сектора економіки [11].

У цілому слід відзначити, що скорочення обсягів кредитування при зростанні обсягів загальних активів банків з іноземним капіталом свідчить про переорієнтацію їх роботи в напрямку збільшення інвестиційних операцій.

Очікувано на збільшення обсягів чистих активів банків з іноземним капіталом в Україні вплинуло скорочення обсягів непрацюючих активів (рис. 5). Протягом 2019–2022 рр. непрацюючі активи банків з іноземним капіталом в Україні зменшилися на 47,9 млрд грн, або у 1,8 раза. При цьому у першому півріччі 2023 р. відбулось їх незначне збільшення, а вже до кінця III кварталу обсяг непрацюючих активів становив третину від значення 2019 р.

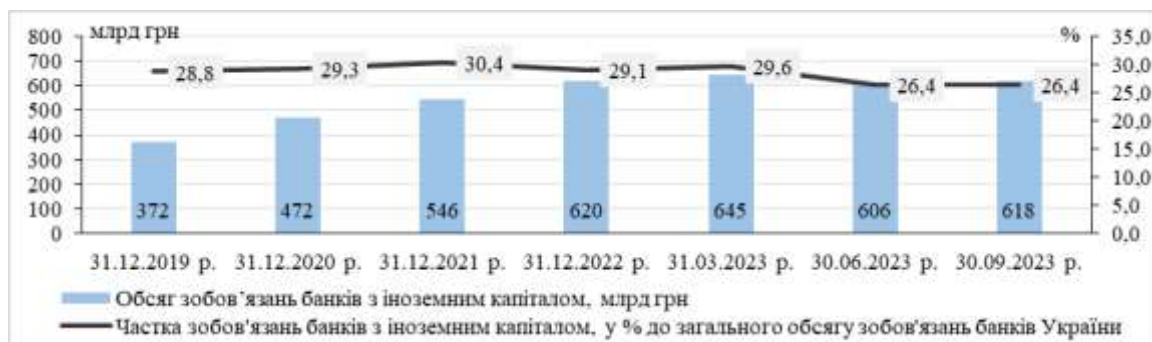

Рисунок 5. Динаміка непрацюючих активів банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (9 місяців)

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7].

Знизилась й частка непрацюючих активів банків з іноземним капіталом у загальному обсязі непрацюючих активів банків України: упродовж 2019–2022 рр. – на 1,5% та впродовж трьох кварталів 2023 р. – ще на 5,3%. Оскільки значну частину непрацюючих активів складають непрацюючі кредити, то можна зробити висновок, що позичальники не припиняли сплачувати кредити і таким чином забезпечувати банкам отримання процентних доходів. Крім того, внаслідок зменшення непрацюючих кредитів виключається необхідність формувати страхові резерви за рахунок поточних витрат, що також сприяло збільшенню прибутку банків з іноземним капіталом.

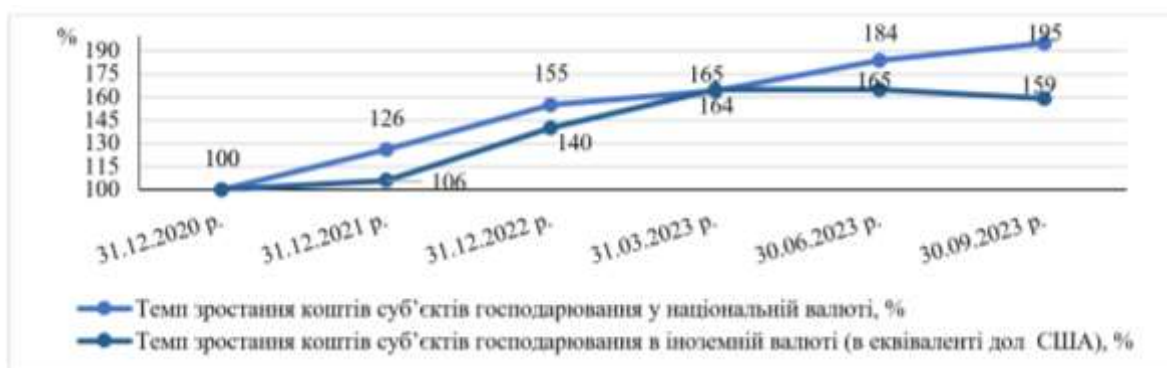
Основною складовою пасивів банків з іноземним капіталом є зобов'язання. Упродовж 2019–2022 рр. обсяги зобов'язань зросли у 1,7 раза. Ця позитивна тенденція продовжилася до I кварталу 2023 р., що є свідченням збільшення обсягу кредитних ресурсів банків за цей період. Проте у наступні шість місяців 2023 р. відбувається деяке зменшення обсягу зобов'язань до значення 2022 р. Починаючи з 2021 р. спостерігається й поступове зниження питомої ваги зобов'язань банків з іноземним капіталом у загальному обсязі зобов'язань банків України – на 4,0%. Тобто роль банків з іноземним капіталом як кредиторів української економіки дещо зменшилася (рис. 6).

Рисунок 6. Динаміка зобов'язань банків з іноземним капіталом в Україні у 2019 р. – 2023 р. (9 місяців)

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7].

Слід зазначити, що збільшення обсягів зобов'язань банків з іноземним капіталом стало можливим завдяки приросту коштів суб'єктів господарювання (рис. 7) та фізичних осіб (рис. 8) як в національній, так й іноземній валюті.

Рисунок 7. Темпи зростання коштів суб'єктів господарювання у банках з іноземним капіталом в Україні у 2020 р. – 2023 р. (9 місяців), 2020 р.=100%

Джерело: побудовано авторами на основі [7].

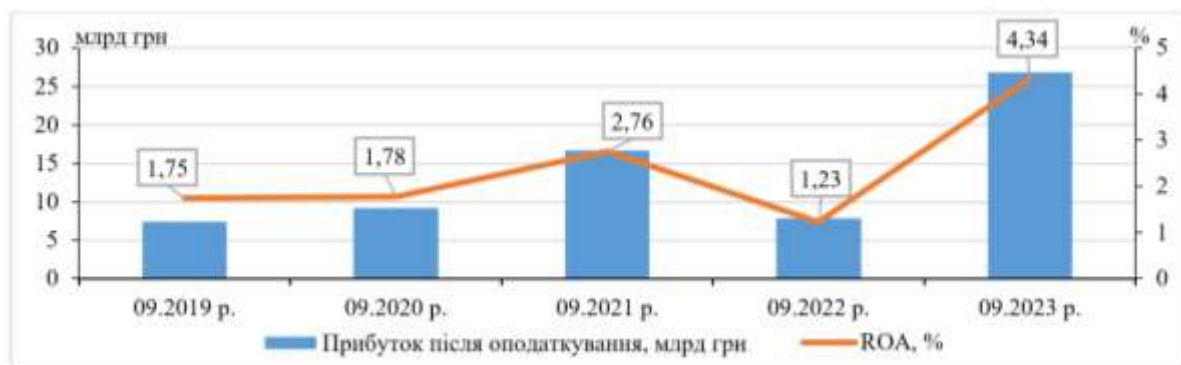
Рисунок 8. Темпи зростання коштів фізичних осіб у банках з іноземним капіталом в Україні у 2020 р. – 2023 р. (9 місяців), 2020 р.=100%

Джерело: побудовано авторами на основі [7].

Зокрема, у 2020–2023 рр. приріст коштів суб'єктів господарювання у національній валюті становив 95%, а в іноземній валюті – 59%. На противагу кошти населення в аналізованому періоді зростали дещо нижчими темпами: +50% у національній валюті та +16% – в іноземній. Відзначимо, що активне нарощування коштів в іноземній валюті пов'язано з приростом строкових вкладів, які передбачали купівлю валюти із зарахуванням її на депозит [7].

У цілому за три квартали 2023 р. банки з іноземним капіталом отримали 26,9 млрд грн прибутку (рис. 9), а за 11 місяців 2023 р. він уже становив 32,8 млрд грн, що в 1,6 раза більше, ніж за відповідний період 2021 р. Проте частка іноземних банків у загальному прибутку банківської системи країни зменшилася з 31% у 2021 р. до 25% у 2023 р., тобто чверть всіх податкових надходжень від національної банківської системи втрачає державний бюджет України.

Рисунок 9. Динаміка прибутку після оподаткування та рентабельності активів банків з іноземним капіталом у 2019–2023 рр.

Джерело: розраховано та побудовано авторами на основі [7; 10; 13; 14; 15].

У п'ятірку лідерів за прибутковістю цієї банківської групи входять Райффазен Банк (22,7%), Укрсиббанк (20,9%), ОТП Банк (16,6%), Сіті Банк (16,4%) та Креді Агріколь Банк (10,6%) [12; 14].

За результатами аналізу мікроекономічної ефективності банківської діяльності на основі показника рентабельності активів (ROA) можна також зробити висновок про наявність у 2019–2023 рр. загальної тенденції до підвищення ефективності внутрішньої політики банків з іноземним капіталом щодо управління активами й пасивами з погляду доходів і витрат. При цьому помітне зниження показника спостерігалось у 2022 р., що свідчить про миттєву реакцію банківського бізнесу на початок військових подій у країні. Водночас станом на III квартал 2023 р. банками іноземних банківських груп досягнуто найвище за аналізований період значення показника (ROA=4,34%), яке в кілька разів перевищує не тільки минулорічне значення, а й показник довоєнного періоду.

Висновки. За результатами аналізу тенденцій у функціонуванні банків з іноземним капіталом у 2019–2023 рр. можна зробити висновок про суперечливість впливу іноземного капіталу на банківську систему України. Зниження питомих показників інфраструктури, чистих активів, зобов'язань та прибутку свідчить про скорочення присутності банків з іноземним капіталом на українському фінансовому ринку внаслідок зростання у 2022–2023 рр. геополітичних ризиків. Темпи зміни обсягів кредитування, яке є таким необхідним у цей складний період функціонування економіки країни, також набули спадного характеру. У діяльності банків з іноземним капіталом відбулась зміна пріоритетів у бік інвестиційного напрямку. Завдяки ефективній

внутрішній політиці управління активами й пасивами прибутковість роботи банків у 2019–2023 рр. зростає в кілька разів.

У цілому аналіз показав, що банки з іноземним капіталом відіграють важливу роль у забезпеченні розвитку фінансового сектора нашої країни, вони формують понад чверть обсягу чистих активів, зобов'язань та чистого прибутку банківської системи. Водночас динаміка рівня концентрації іноземного банківського капіталу в національній фінансовій системі у 2019–2023 рр., представленого питомим показником обсягу іноземного капіталу у статутному капіталі банків України, свідчить про відтік капіталу. Зазначений чинник у нині може бути додатковим фінансовим ризиком та призвести до дестабілізації економічної ситуації в країні, адже відбувається зменшення каналів доступу до іноземних інвестицій.

У цьому зв'язку для підтримання фінансової безпеки України одним із важливих напрямів є зміцнення конкурентоспроможності вітчизняних банків з державною часткою та з приватним капіталом. Зокрема, передумовою отримання нових грантів від міжнародних фінансових партнерів є націленість банківського сектора на реалізацію принципів сталого розвитку [16], що є непростим стратегічним завданням і потребує не тільки вдосконалення організаційної культури банків, а й налагодження ними ефективної взаємодії з суспільством та державними органами влади. Упровадження ESG підходів (environment – навколишнє середовище, social – соціальний розвиток, governance – корпоративне управління) у діяльність банків дозволяє підвищити ефективність управління ESG-ризиками і маркетинговими ризиками. У підсумку це забезпечує позитивний репутаційний вплив на суспільство та сприяє підвищенню обсягів активів і прибутку українських банків. До прикладу, автор статті обґрунтував на основі результатів кореляційного аналізу існування прямого, помітного зв'язку між індексом питомих соціальних інвестицій банків та рентабельністю їх капіталу [17]. Крім того, високі позиції у рейтингах таких банків з іноземним капіталом, як Райффайзен Банк, ОТП Банк, УкрСиббанк, АТ «ПроКредит Банк» та ін. [6], доводять доцільність урахування ESG-факторів у бізнес-моделях банків.

Conclusions. Thus, based on the results of the analysis of trends in the functioning of banks with foreign capital in 2019–2023, it is possible to conclude about the contradictory influence of foreign capital on the banking system of Ukraine. The decrease in changes in specific indicators of infrastructure, net assets, liabilities and profit indicates a reduction in the presence of banks with foreign capital in the Ukrainian financial market due to the growth of geopolitical risks in 2022–2023. The pace of lending volumes, which is so necessary for this difficult period of functioning of the country's economy, has also taken on a downward trend. In the activity of banks with foreign capital, there has been a change in priorities towards the investments direction. Thanks to the effective internal policy of asset and liability management, the profitability of banks increased several times in 2019–2023.

In general, the analysis showed that banks with foreign capital play an important role in ensuring the development of the financial sector of our country, they form more than a quarter of the volume of net assets, liabilities and net profit of the banking system. At the same time, the dynamics of the level of concentration of foreign banking capital in the national financial system in 2019–2023, represented by the specific indicator of the amount of foreign capital in the authorized capital of Ukrainian banks, indicates capital outflow. This factor can be an additional financial risk and lead to the destabilization of the economic situation in the country because the channels of access to foreign investments are decreasing.

In this regard, one of the important directions for maintaining the financial security of Ukraine is to strengthen the competitiveness of domestic banks with a state share and

with private capital. In particular, a prerequisite for receiving new grants from international financial partners is the targeting of the banking sector to implement the principles of sustainable development [16], which is a difficult strategic task and requires not only the improvement of the organizational culture of banks, but also their establishment of effective interaction with society and state authorities. The implementation of ESG approaches (environment, social, governance) in the activities of banks allows for an increase in the efficiency of management of ESG risks and marketing risks. As a result, this ensures a positive reputational impact on society and contributes to the increase in the volume of assets and profits of Ukrainian banks. For example, the author of the article substantiated on the basis of the results of correlation analysis the existence of a direct, noticeable connection between the index of specific social investments of banks and the profitability of their capital [17]. In addition, high positions in the ratings of such banks with foreign capital as Raiffeisen Bank, OTP Bank, UkrSibbank, JSC «ProCredit Bank» and others [6], prove the feasibility of taking into account ESG factors in the business models of banks.

Список використаних джерел

1. Хома І., Папірник С. Вплив іноземного капіталу на стабільність банківської системи України. *Економіка та суспільство*. 2022. № 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-10>
2. Ставська Ю. В., Малярчук А. Є. Вплив участі іноземного капіталу на фінансову безпеку банку. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 4 (21). С. 528–535.
3. Економічна безпека: підручник / за ред. О. Б. Жихор, О. І. Барановського. Київ: Університет банківської справи Національного банку України, 2015. 467 с.
4. Прасолова С. П. Порівняльна оцінка конкурентної позиції вітчизняних та іноземних банків на ринку України: актуальні аспекти. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2021. Вип. 1 (102). С. 51–60.
5. Приказюк Н., Сацюк М. Банки з іноземним капіталом в Україні: суперечності та перспективи розвитку. *Економічний аналіз*. 2020. Том 30. № 1. С. 183–191. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.183>
6. Український портал про фінанси і інвестиції «Мінфін». URL: <https://minfin.com.ua/> (дата звернення: 06.02.2024).
7. Огляд банківського сектору (листопад 2019 р., листопад 2020 р., листопад 2021 р., листопад 2022 р., листопад 2023 р.). URL: <https://bank.gov.ua/> (дата звернення: 06.02.2024).
8. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку рівня економічної безпеки України: Наказ Міністерства економічного розвитку та торгівлі України від 29.10.2013 р. № 1277. URL: http://cst.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm (дата звернення: 06.02.2024).
9. Волкова Н. І., Панченко А. В. Вибір методів оцінювання фінансової безпеки банків та прогнозування індикаторів. *Ефективна економіка*. 2022. № 11. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/763/771> (дата звернення: 06.02.2024).
10. Асоціація українських банків. Аналітика. URL: <https://aub.org.ua/index.php/analityka-aub> (дата звернення: 06.02.2024).
11. Обух В. Кредитування економіки під час війни як двигун для повоєнної відбудови. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html> (дата звернення: 06.02.2024).
12. Аналітика. Фінансові результати банків. URL: <https://opendatabot.ua/analytics/banks-incomes-2023-11> (дата звернення: 06.02.2024).
13. Прибутковість банків впала на 22% – НБУ. *Економічна правда*. 29 жовтня 2020. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/10/29/666744/> (дата звернення: 06.02.2024).
14. Рекордні прибутки під час війни: в топі державні та іноземні банки *Економічна правда*. 17 листопада 2023. URL: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/11/17/706711/> (дата звернення: 06.02.2024).
15. Коваленко О. За рік війни чистий прибуток українських банків впав на 53 мільярди гривень – Нацбанк. URL: <https://www.unian.ua/economics/finance/za-rik-viyni-chistiy-pributok-ukrajinskih-bankiv-vrav-na-53-milyardi-griven-nacbank-12143034.html> (дата звернення: 06.02.2024).
16. Мудрий В. Виклики перед банківським сектором на шляху до євроінтеграції. URL: <https://interfax.com.ua/news/blog/947267.html> (дата звернення: 06.02.2024).
17. Тяжкороб І. В., Голуб Г. Г., Голуб Р. Р. Політика соціального інвестування банківських установ: українські реалії і зарубіжний досвід. *Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики*. 2020. № 2 (33). С. 593–603. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcapt.v2i33.207247>

References

1. Khoma I., Papirnyk S. (2022). Vplyv inozemnoho kapitalu na stabilnist bankivskoi systemy Ukrainy [The influence of foreign capital on the stability of the banking system of Ukraine]. *Ekonomika ta suspilstvo*, no. 43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-10>
2. Stavskaya Yu. V., Maliarchuk A. Ie. (2019). Vplyv uchasti inozemnoho kapitalu na finansovu bezpeku banku [The impact of foreign capital participation on the bank's financial security]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia*, vol. 4 (21), pp. 528–535. [In Ukrainian].
3. Ekonomichna bezpeka [Economic security] (2015). Zhykhor, O. B. (Eds.), Baranovskyi, O. I. (Eds.). Kyiv: Universytet bankivskoi spravy Natsionalnoho banku Ukrainy. [In Ukrainian].
4. Prasolova S. P. (2021). Porivnialna otsinka konkurentnoi pozytsii vitchyznianskykh ta inozemnykh bankiv na rynku Ukrainy: aktualni aspekty [Comparative assessment of the competitive position of domestic and foreign banks on the Ukrainian market: current aspects]. *Naukovyi visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli*, vol. 1 (102), pp. 51–60. [In Ukrainian].
5. Prykaziuk N., Satsiuk M. (2020). Banky z inozemnym kapitalom v Ukraini: superechnosti ta perspektyvy rozvytku [Banks with foreign capital in Ukraine: contradictions and prospects for development]. *Ekonomichnyi analiz*, vol 30, no. 1, pp. 183–191. [In Ukrainian]. DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2020.01.01.183>
6. Ukrainyskyi portal pro finansy i investytsii “Minfin” [Ukrainian portal on finances and investments «Ministry of Finance»]. Available at: <https://minfin.com.ua/> (accessed: 6 February 2024). [In Ukrainian].
7. Ohliad bankivskoho sektoru (lystopad 2019 r., lystopad 2020 r., lystopad 2021 r., lystopad 2022 r., lystopad 2023 r.) [Overview of the banking sector (November 2019, November 2020, November 2021, November 2022, November 2023)]. Available at: <https://bank.gov.ua/> (accessed 6 February 2024).
8. Pro zatverdzhennia Metodichnykh rekomendatsii shchodo rozrakhunku rivnia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy: Nakaz Ministerstva ekonomichnoho rozvytku ta torhivli Ukrainy vid 29.10.2013 r. № 1277 [On the approval of Methodological recommendations for calculating the level of economic security of Ukraine: Order of the Ministry of Economic Development and Trade of Ukraine dated October 29, 2013 No. 1277]. Available at: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm (accessed 6 February 2024) [In Ukrainian].
9. Volkova N. I., Panchenko A. V. (2022). Vybir metodiv otsiniuvannia finansovoi bezpeky bankiv ta prohnozuvannia indykatyviv [Selection of methods for assessing the financial security of banks and forecasting indicators]. *Efektivna ekonomika*, no. 11. Available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/763/771> (accessed 6 February 2024) [In Ukrainian].
10. Asotsiatsiia ukrainyskykh bankiv. Analitika [Association of Ukrainian Banks. Analytics]. Available at: <https://aub.org.ua/index.php/analitika-aub> (accessed February 6, 2024). [In Ukrainian].
11. Obukh V. Kredytuvannia ekonomiky pid chas viiny yak dvyhun dlia povoiennoi vidbudovy [Lending to the economy during the war as an engine for post-war reconstruction]. Available at: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3452500-kredituvanna-ekonomiki-pid-cas-vijni-ak-dvigun-dla-povoennoi-vidbudovi.html> (accessed 6 February 2024). [In Ukrainian].
12. Analitika. Finansovi rezultaty bankiv [Analytics. Financial results of banks]. Available at: <https://opendatabot.ua/analytics/banks-incomes-2023-11> (accessed January 17, 2023). [In Ukrainian].
13. Prybutkovist bankiv vpala na 22% – NBU [Profitability of banks fell by 22% – NBU]. (October 29, 2020). *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2020/10/29/666744/> (accessed 6 February 2024). [In Ukrainian].
14. Rekordni prybutky pid chas viiny: v topi derzhavni ta inozemni banky [Record profits during the war: top state and foreign banks] (November 17, 2023). *Ekonomichna pravda*. Available at: <https://www.epravda.com.ua/news/2023/11/17/706711/> (accessed: 6 February 2024). [In Ukrainian].
15. Kovalenko, O. Za rik viiny chystyi prybutok ukrainyskykh bankiv vpav na 53 miliardy hryven – Natsbank [During the year of the war, the net profit of Ukrainian banks fell by 53 billion hryvnias – National Bank]. Available at: <https://www.unian.ua/economics/finance/za-rik-viyni-chistiy-pributok-ukrajinskih-bankiv-vpav-na-53-milyardi-griven-nacbank-12143034.html> (accessed: 6 February 2024) [In Ukrainian].
16. Mudryi, V. Vyklyky pered bankivskym sektorom na shliakhu do yevrointehratsii [Challenges before the banking sector on the way to European integration]. Available at: <https://interfax.com.ua/news/blog/947267.html> (accessed 6 February 2024). [In Ukrainian].
17. Tiazhorob I. V., Holub H. H., Holub R. R. (2020). Polityka sotsialnoho investuvannia bankivskykh ustanov: ukraïnski realii i zarubizhnyi dosvid [Social investment policy of banking institutions: Ukrainian realities and foreign experience]. *Finansovo-kredytna diialnist: problemy teorii ta praktyky*, no. 2 (33), pp. 593–603. DOI: <https://doi.org/10.18371/fcaptop.v2i33.207247>